

Paul Levi:

Vad är brottet: Marsaktionen eller att kritisera den?

Tal vid det tyska kommunistpartiets centralkommittémöte den 4 maj 1921

(Titelsidan på den ursprungliga utgåvan löd: "Was ist das Verbrechen? Die Märzaktion oder die Kritik daran? Von Paul Levi. Rede auf der Sitzung des Zentralausschusses der V.K.P.D. am 4. Mai 1921".)

Förord

Det har gått exakt en månad sedan publiceringen av min pamflett *Vår väg*. Dess samlade effekter är redan uppenbara.

Ett resultat, nästan det enda synliga resultatet, är att varenda gatuslyngel som kallar mig förrädare eller förolämpar mig efter behag, anser sig gå i spetsen för den tyska revolutionen. Jag är glad att kunna ge dessa revolutionära hjältar detta enkla hjältemod, och kommer inte att slösa några ord på dem.

Men jag kan redan idag säga, att den andra effekten är att min åsikt i allt väsentligt redan har segrat. Inte bara för att det inte längre talas om att kasta ut "leviterna" ur partiet, utan för att den höga *Zentrale*, efter att ha inrättat sig själv som stjärnkammare, idag är nöjd med att vimsa omkring på kollegial basis. De har övergivit den bergstopp från vilken dessa generaler drömde om att leda "offensiven", och de tar sig regelbundet tid att inte bara begrunda hetsen mot mig, utan också den skada som Marsaktionen har åsamkat kommunistpartiet. Samtidigt har det antagits principer som innebär att *Zentrale* som "gjorde" Marsaktionen blir halshuggen, om det nu inte är en motsättning att tala om halshuggning i avsaknad av ett huvud värt namnet.

Men till det yttre gratulerar *Zentrale* sig själv över segern som den har vunnit över mig. Den tror att min skalp kan avleda anhängarnas blick från *Zentrales* reträtt i de grundläggande frågorna. Och om kommunistpartiet har förlorat allt annat, så går det åtminstone att upprätthålla prestige hos de som är ansvariga för förlusten. De sprickor som har uppstått i dessa jordens och himlens små och stora avgudabilder syns inte utifrån. Och på detta sätt ryggas *Zentrale* och de andra inblandade från att erkänna sitt misstag – den *enda* tjänst de fortfarande kan göra för kommunistpartiet. De tror att ju mer de rasar mot mig, desto lättare kommer det att bli för dem att undvika ett sådant erkännande. Vi kan unna dem det: den järnhårda nödvändighet som styr all politisk verksamhet, i synnerhet politiska misstag, kommer inte att skona dem från att offra sin prestige på partiets altare. De har syndat så svårt mot partiet att de är skyldiga det större offer än bara sin prestige. Och för varje dag som *Zentrale* fortsätter en existens som i grund och botten är skamlig och faktiskt hyckleri, desto mer ökar dess skuld lika mycket som den skada som den åsamkat partiet.

Det vore orättvist att inte erkänna, att det till och med under dessa olyckliga dagar har funnits en del ljuspunkter. Många kamrater, speciellt från det gamla Spartakusförbundet, har varit trogna mot den sak som de mer än andra har kämpat för så länge. Jag har inte hört några tvivel eller klagomål från dem. Vi vet alla att det tyska kommunistpartiets sak snart kommer att vila på dessa kämpars axlar igen, och vi kommer alla precis som tidigare att vara förberedda för den tunga uppgiften.

15 maj 1921

Tal

Kamrater! Ni väntade er inte att jag skulle tala till mitt försvar, och det är inte min avsikt i strikt mening. Jag upplever inte att jag måste försvara mig idag. Om något behövs så är det snarare en debatt. Ty jag tycker att resultatet är tydligt: vi ska gå skilda vägar, och efter att ha tillbringat en period tillsammans, ja flera kamrater har jobbat nära varandra under lång tid och nu upplöser vi denna samverkan, då är det båda sidors plikt att dela upp bohaget. Men jag tror också, och inte bara av dessa skäl, att jag bör behandla innehållet i min pamflett.

Kamrat Pieck sa att vi egentligen inte vill tala om Marsaktionen. Den enda huvudfrågan är ett ”disciplinbrott”. Men jag säger att den enda tvistefrågan är om Marsaktionen var korrekt.

[Inpass: ”Verkligen!”]

I så fall är uteslutningen av mig berättigad.

Eller var Marsaktionen istället ett misstag, ett ytterst illavarslande misstag som jag och många av mina vänner anser? I så fall vore mycket mer förlåtligt och berättigat än vad jag gjorde med min pamflett, och då tror jag att det inte finns något annat alternativ än att klart och tydligt ge sig i kast med den avgörande punkten: hur ska domen om Marsaktionen lyda?

Man innan jag ger mig in på den frågan skulle jag vilja beröra ett annat ämne: vilken effekt pamfletten hade på partiet. Jag ska genast medge att den inte fick den effekt jag hade räknat med, och jag ska ta upp det i detalj senare. Men jag borde i alla fall ha kunnat förvänta mig en ärlig och uppriktig debatt, inte det som jag bara ska ge ett exempel på. Kamrat Meyer skrev följande i *Rote Fahne* den 15 april:

Likt en socialdemokratisk partikassör eller fackföreningspamp är Levi helt nöjd med det faktum att antalet organiserade kommunister ökade från några få tusen i november 1918 till en halv miljon vid årsskiftet 1921: ”Ingen klass i världen har någonsin förut lyckats med detta.”

Det jag faktiskt sa i min pamflett var följande:

Men under den pågående revolutionen i Tyskland håller de revolutionära krafterna ungefär samma utvecklingstakt som de kontrarevolutionära. Detta visar sig på två sätt. Den revolutionära klassens, proletariats, styrka växer i proportion till styrkan och antalet hos dess mest medvetna och beslutssamma förtrupp. I november 1918 utgjorde kommunisterna i Tyskland en grupp, men ingen stor sådan. I februari 1921 var de en styrka på en halv miljon. Det andra sättet på vilket de revolutionära krafternas växande styrka uttrycks är att den tyska proletära klassen under de två och ett halvt åren av tysk revolution redan har fått utstå fruktansvärda slag. Det har förlorat blod i strida strömmar. En gång, två gånger, och en tredje gång har den lidit tungt av detta, och ändå har det vid varje tillfälle bara tagit den en kort stund att resa sig igen med nya krafter, med en jättes gestalt och styrka. Ingen klass i världen har någonsin förut lyckats med detta.¹

När dessa två citat ställs mot varandra tror jag inte att några fakta kan visa bättre, hur kamrater som borde bedöma den aktuella frågan seriöst på ett oseriöst och oärligt sätt har avfärdat problem som är så tunga att till och med den Kommunistiska internationalen nu skriver att de måste tas upp vid den kommande världskongressen. De har inte ens lyckats citera ärligt ännu.

Det svar jag troligen kommer att få nu är att jag också publicerade protokoll från partimöten, och

¹ Levi, *Vår väg*, på marxistarkiv.se, s 3.

återigen bara utdrag. Det är två saker jag vill ta upp angående detta. För det första förs anklagelsen fram att jag på egen hand publicerade protokoll från ett centralkommittémöte. Men det finns inga tvivel någonstans i partiet att detta möte med centralkommittén den 17 mars var det allvarligaste mötet i det tyska kommunistpartiets historia, och att det – på gott och ont – aldrig tidigare vid ett sådant möte hade tagits ett beslut som så mycket påverkade partiets liv och själva existens så mycket som detta möte gjorde.

Jag säger därför att det är helt skandalöst att hemlighålla ett sådant beslut från medlemmarna som *Zentrale* har gjort hittills. Det är helt avgörande att ge medlemmarna tillgång till protokollen om ett så allvarligt beslut, att berätta för medlemmarna vad som händer, att delge de som faktiskt måste genomföra beslutet vad som händer. Så det är ingen förebråelse mot mig utan mot *Zentrale*, om jag tvingades förmedla de avgörande delarna till kommunistpartiets medlemmar.

[**Inpass:** ”*Varför inte tidigare?*”]

Jag ska förklara just det för kamraten. Jag fick protokollen samma dag som jag återvände från en resa utomlands, efter att den så kallade aktionen redan kommit mycket långt.

Jag ska också säga: jag är i gott sällskap i att publicera protokoll, även från hemliga möten – som mötet den 17 mars förvisso inte var – i ett fall då partiet står inför ett kritiskt läge. De kamrater som känner till den ryska historien kommer att erinra sig vissa händelser strax innan bolsjevikernas maktövertagande.

Den 21 oktober (3 november) 1917, det vill säga *sex dagar innan upproret*, publicerade Lenin sin pamflett ”Brev till kamrater” för att övertyga dem om behovet av ett omedelbart väpnat uppror. För att ge sitt resonemang den nödvändiga tyngden, upprepade Lenin i denna pamflett alla de skäl som hans motståndare i partiet, under ledning av Zinovjev, hade uppgivit mot upproret. I synnerhet skrev Lenin uttryckligen i pamfletten de informationer och datum han kände till, och skrev i sin inledning hur han på ”morgonen måndagen den 16 oktober [lyckades] träffa en kamrat, som dagen förut hade deltagit i ett mycket viktigt bolsjevikiskt möte i Petrograd”. Vid detta hemliga möte hade två kamrater intagit en negativ ståndpunkt. Lenin skrev:

De argument, som dessa kamrater anförde, är så svaga, dessa argument är ett så förbluffande utslag av förvirring, fruktan och sammanbrott av bolsjevismens och den revolutionärt proletära internationalismens alla grundläggande idéer, att det är svårt att finna en förklaring till en så skamlig vacklan.²

Och på grundval av material från ett hemligt möte som en kamrat hade givit honom, skrev Lenin sitt flammande angrepp på ”de vacklande” och visade den ”avgrundsdjupa karaktärslöshet” i vilken de två kamraterna hade fallit.

De kamrater som kamrat Lenin riktade sig mot var kamraterna Zinovjev och Kamenev, och han fick sitt material från en kamrat som hade varit med på ett hemligt möte.

Om partiet befinner sig i ett kritiskt läge – och jag vet inte om bolsjevikerna vid den tidpunkten befann sig i ett värre kritiskt läge än det tyska kommunistpartiet idag – då är det vår plikt att tala.

Men man frågar återigen varför jag publicerade just dessa utdrag och inga andra, varför bara dessa, och varför jag publicerade dem utan att kontakta talarna i fråga och fråga dem om utdragen var korrekta.

Och här har jag redan kommit närmare kärnfrågan om hur aktionen uppstod. I slutet av februari

2 Lenin, *Brev till kamrater*, på marxistarkiv.se, s 1.

eller början av mars i år anlände – som jag antar att ni alla vet – en kamrat till Tyskland som inte hade någon tidigare erfarenhet av att arbeta i Tyskland.³ Han hade en diskussion med kamrat Clara Zetkin, den 10 mars tror jag, som gjorde ett så förkrossande intryck på kamrat Zetkin att hon kom till mig i ett tillstånd av bestörtning för att informera mig om ämnet för denna diskussion, och sa omedelbart att hon i framtiden skulle vägra att tala med denna kamrat om det inte fanns vittnen närvarande.

Den 14 mars diskuterade jag så själv med kamraten i fråga, och under denna diskussion sa kamraten inte bara samma sak till mig som kamrat Zetkin hade berättat att han sa till henne, utan – och jag är ledsen att behöva ta bort auran av nyskapande från kamraterna som förde fram dessa förklaringar den 17 mars – *rent ut* precis vad som stod i de utdrag som jag publicerade ur centralkommitténs protokoll, till och med stycket om det omedelbart förestående kriget mellan Storbritannien och USA. Det nyskapande kommer från kamraten i fråga. *Varenda del* av detta fick jag förklarat, ända fram till och med detta och också biten om provokation, *precis som kamrat Clara Zetkin fått det förklarat*. Till och med de två eller tre miljoner som skulle kämpa för oss under en ”offensiv aktion” fanns redan där.

Jag förde klart och otvetydigt fram min åsikt om provokationen till kamraten, precis som kamrat Zetkin hade gjort, och nu, kamrater, måste ni hålla med om följande: den 10 mars i år hörde kamrat Clara Zetkin dessa idéer om en aktion som om nödvändigt måste startas med hjälp av provokationer. Den 14 mars fick jag höra dem, teorier som vi alla är överens om är främmande för oss och aldrig tidigare har företrätts av någon i vårt parti. Den 17 mars möttes ledningen och centralkommittén och samma teorier fördes fram. Har jag då rätten att säga att det finns ett orsakssamband mellan de två källorna eller ej? Jag säger därför än en gång medvetet idag, att det inte kan och inte bör förnekas av de inblandade kamraterna: *den första impulsen till denna aktion i den form i vilken den ägde rum kom inte från den tyska sidan*.

Och nu, kamrater, sägs det vidare att aktionen utlöstes av Hörsing, och kamrat Pieck, som har sagt att min pamflett innehåller tre osanna påståenden även om jag bara kan hitta att två av dessa nämns i hans noter, kamrat Pieck har sagt att den första osanningen är att jag felaktigt vidhöll att aktionen som bröt ut var den speciella aktion som *Zentrale* hade i åtanke med sina beslut.

Jag sa ingenting sådant. Jag sa i själva verket raka motsatsen. För att återigen citera ur min pamflett:

Till en början behövde *Zentrale* inte omsätta sin nyinkäffade teoretiska grundval i praktiken. Hörsing hann före. Han ryckte in i Mansfeld-distriktet och hade därmed redan skaffat sig en fördel: det rätta ögonblicket. Med listen hos en gammal fackföreningsbyråkrat valde han veckan före påsk, i full vetskap om vad fyradagarsstängningen av fabrikerna från långfredagen till och med annandag påsk skulle betyda. Därmed var *Zentrale* ända från början sina egna ”parollers” fånge.⁴

Jag sa ingalunda att aktionen var den som *Zentrale* hade avsett, jag sa klart och tydligt att *Zentrale* var *sina parollers fånge*, den kunde inte längre obehindrat utnyttja den situation som Hörsing hade skapat.

Det finns sedan ytterligare en punkt som jag behöver dröja vid, en punkt som medlemmarna i den tyska *Zentrale* kanske är mindre medvetna om än jag. Det är frågan om det fanns ett orsakssamband mellan Hörsings ockupation och den övergripande aktionen. Och jag ska klargöra för er

3 Bela Kun, se *Vår väg*, s 12.

4 *Vår väg*, s 15.

vad jag menar med övergripande aktion.

[Talaren hävdade här att det fanns en skillnad mellan det *Zentrale* som organ hade beordrat och måste rättfärdiga politiskt och juridiskt, och det övergripande komplex av händelser som åtföljde aktionen, och som låg utanför vad *Zentrale* ville eller ens kände till, men som *politiskt* bildade en enhet med *Zentrales* beslut. Han drog slutsatsen att Hörsings intervention, vid den tidpunkt och på den plats där den ägde rum, möjligen bara var resultatet av händelser som utgjorde en del av detta komplex.⁵ Han fortsatte sedan:]

Om *Zentrale* i sitt uppror för en generalstrejk, efter politiska mord som inte i samtliga fall bara var polisintriger, utan som till och med *Zentrale* i sina riktlinjer för Marsaktionen (*Die Internationale*, nr 4) sa var ”ett tecken på den revolutionära masskampens förtvivlan” – om *Zentrale* avseende dessa saker sa: ”Som 1914. På den tiden sa nyheterna att fransmännen hade fällt bomber över Nürnberg och förgiftade brunnar. Idag är det tåg och offentliga byggnader som påstås sprängas med dynamit, i syfte att framkalla fiendtlighet mot kommunisterna”, – då säger jag, kamrater, att någon som jag, som tio dagar tidigare hade hört otvetydiga teorier om provokationer från en berättigad kamrat, fick höra samma teori upprepas vid centralkommitténs möte, följt av polisockupationen, då måste jag säga, kamrater, att det krävs stor optimism för att fortfarande anta att det ena inte hade med det andra att göra, och att det går att hävda att det bara var samma sak som 1914, då det inte fanns några bomber och alltihop bara var ett påhitt av underrättelsetjänsten och generalstaben.

Nej, kamrater, det var en ”felaktig start”,⁶ och jag vet att det kommer att räknas som mensjevism, och jag kommer att betraktas som mensjevik, men jag säger ändå: *Det finns också en moralisk dimension som inte ska hånas.* En *Zentrale* som saknar den berghårda övertygelsen om att den har rätt, som i bakhuvudet har tanken att man måste provocera, man måste *få något att framstå som det inte är*, en sådan *Zentrale* kamrater, har förlorat sin moraliska kraft – för att inte tala om rätten att leda politiska massor i kamp.

Så, kamrater, det framstod helt klart för mig, och står fortfarande klart, att det var en helt felaktig moralism och politisk inställning att anamma tanken att vinna massorna för kamp med hjälp av några andra metoder än vad som faktiskt är fallet, att leka med tanken på provokationer och så slutligen hamna med ståndpunkten: ”Som 1914. Alltihop var en massa lögn,”

Och sedan, kamrater, vad försökte *Zentrale* göra med denna inställning och under sin politiska vägledning?

Jag kommer då till den punkt som gav upphov till de tyngsta anklagelserna – säger kamrat Pieck – som restes mot mig. Vad hade *Zentrale* för avsikt? Jag citerar här *Zentrales* upprop för en generalstrejk. Den publicerade följande paroller:

Bryt kontrarevolutionens våld med våld!

Avväpna kontrarevolutionen. Ta vapnen, bilda lokala försvarsgrupper från grupper av arbetare!

Bilda omedelbart lokala proletära försvarsgrupper!

Försäkra er om krafter i fabrikena!

5 Syftar på Levis påstående att oron i det preussiska Sachsen sattes i gång av KPD:s nya *Zentrale* för att provocera fram ett regeringsingripande – engelska redaktörens not.

6 När *Zentrale* slog till reträtt från sitt ”kupppolitiska” äventyr, hade den beskrivit upproret i Mansfeld som en ”felaktig start”. Se *Vår väg*, s 18 – engelska redaktörens not.

Organisera produktionen genom fabriksråden och fackföreningarna!
 Ordna arbete åt de arbetslösa!
 Säkerställ krigsoffrens och pensionärernas livsuppehälle!
 Kämpa för att ockupera de rikas bostäder och ordna boende åt de hemlösa!
 Blockera transporter av vapen och trupper!

Av hela detta hopkok av krav som enligt *Zentrale* skulle förverkligas av en generalstrejk, var det mer eller mindre bara den sista parollen som hade en konkret innebörd.

Och nu något annat, kamrater. Den stora anklagelsen som riktas mot mig är att jag avsiktligt anklagade *Zentrale* för att vilja störta regeringen, eller rättare sagt ”vilja upprätta proletarietets diktatur”!

I *Die Internationale* nr 4 gjorde i själva verket kamrat Frölich detta till höjdpunkt i sina angrepp. Han citerade följande stycke ur min pamflett: ”Var och en som nu, i detta läge, sätter igång en aktion för att erövra statsmakten är en gycklare, och var och en som säger till kommunistpartiet att allt det behöver göra är att sätta igång är en lögnare.”⁷

Frölich fortsätter: ”Här har vi grunden till Levis kritik, och det är i själva verket denna grund som är gycklande och lögnar. Levi kunde inte anföra ett enda faktum för att bevisa sitt känsloladdade påstående.”

Jag är ledsen kamrater, men jag har verkligen sådana fakta, och till att börja med ska jag citera dem ur kamrat Frölichs artikel i nr 3 av *Die Internationale*:

Under de senaste tre åren har det inte funnits ett ögonblick då regeringen har varit så försvagad som nu ... Denna regering kan störtas med en ganska hård knuff, och varenda ny regering kommer, oavsett sin sammansättning, att vara en fördel för revolutionen och skapa tydligare förhållanden. Om det är möjligt med en sådan knuff så måste ett revolutionärt parti leda den. Under dessa förhållanden beslutade KPD att gå på offensiv.

Jag bortser för tillfället helt från den teori som också spelade en avsevärd roll under Kappkuppen, salig i åminnelse, teorin att vilken annan regering som helst skulle vara bättre, att till och med en Kapp-Lüttwitz-regering vore bättre, genom att ”skapa tydligare förhållanden”.

Jag bortser helt från denna punkt och kommer bara att ta itu med punkten att KPD gick på offensiven för att störta regeringen.

[Inpass från Pieck: ”Förvisso!”]

Och nu säger kamraterna att vi förvisso ville störta regeringen, men att vi inte stred för att upprätta proletarietets diktatur, arbetarklassens makt, det är två olika saker. Och det är därför jag återigen frågar direkt: hur strävade KPD:s *Zentrale* efter regeringens fall?

Zentrale avvisar tanken att den strävade efter det med ett väpnat uppror. Den hävdar att den inte ville det, och att den således medvetet begränsade sina paroller till paroller om generalstrejk.

Är det din uppfattning, kamrat Pieck?

Och då återkommer jag till frågan om KPD:s *Zentrale* har politiskt ansvar för det väpnade uppror som bröt ut i centrala Tyskland, eller inte?

Jag tillkännager att det inte är illasinnat förtal mot *Zentrale* från min sida om jag vidhåller att de arbetare i centrala Tyskland som på grund av sitt eget fel, sitt disciplinbrott, hade orsakat skadorna, och i ett visst ögonblick angreps på grund av att de hade brutit mot disciplinen.

[**Inpass:** ”*Vem?*”]

Detta sades faktiskt av Eberlein offentligt och i min närvaro vid Berlinfunktionärernas möte.

Jag säger då: Är *Zentrale* ansvarig eller inte? Ingen kommer att förneka att *Zentrale* i alla fall är ansvarig för *Rote Fahne*. Och den 18 mars 1921 skrev *Rote Fahne*: ”Inga arbetare ska bry sig om lagen, utan skaffa ett vapen där de kan hitta det!”

Den 19:e skrev *Rote Fahne*: ”Orgesch-bandet⁸ tänker använda svärdet. De talar om naket våld. De tyska arbetarna skulle vara ynkyggar om de inte finner mod och styrka att besvara Orgesch-bandet med sitt eget klarspråk.”

Den 20:e skrev *Rote Fahne*:

Exemplet från Halle-distriktet, som innebär att besvara Hörsings utmaning med en strejk, måste följas. *Arbetarklassen måste omedelbart ta till vapen och konfrontera den beväpnade fienden. Vapen i arbetarnas händer.*

Och den 21:a:

Endast proletariatet kan besegra Orgesch-bandens skändliga planer. Det kan bara göra det genom enad aktion om det slänger ut de pladdrande socialdemokratiska förrädarna, och slår ner kontrarevolutionen på samma sätt som det själv skulle ha slagits ned, *med vapen i händerna!*

Och av denna orsak, säger jag, kamrater, behövde de inte längre att kamrat Z reste till Mansfeld. *Rote Fahnes* appeller räckte för att lägga det politiska ansvaret för händelserna i hela landet på *Zentrale*.

Jag säger också, att istället för nonsens är det en orättvisa utan motstycke mot arbetarna att inte med glädje ta det fulla ansvaret för det som man på basis av dessa tidningscitat verkligen har ansvar för, och istället försöka skuffa över det på arbetarna och dessutom ge de som har slagits ner tyngden av denna skuld.

Och nu, kamrater, är jag glad över att detta stridsrop gav KPD:s *Zentrale* en kritiker som jag inte missunnar dem. Det var *Kommunistische Arbeiterzeitung*⁹ som skrev följande den 21 mars:

Vi uppmanar arbetarna att inte bry sig om vad de säger utan vad de gör. Poängtera för alla KPD-are alla de skamliga knep de dagligen utför för cheferna, kräv ännu en gång från dem ett solidariskt och oförbehållsamt försvar mot denna fräckhet, kräv återigen från dem ett revolutionärt krossande av det kapitalistiska ekonomiska byggnadsverket, kräv återigen solidaritet med de arbetslösa, som bara kan få nya förhoppningar genom att krossa den kapitalistiska bluffekonomin, och kämpa dag efter dag mot de lagliga fabriksrådets bedrägeri, för uppbygget av revolutionära aktionskommittéer.

Det är hög tid att uppmana arbetarna att beväpna sig själva. Men den verkliga kampen börjar i fabrikena, först därefter övergår den till att skjuta på gatorna.

KPD-medlemmar, är ni redo att våga det sista steget? Visa i så fall att ni är redo för den *första* steget.

Om vi bortser från dumheterna om att sabotera produktionen, som finns med här precis som det

8 Se *Vår väg*, s 15, not 23.

9 KAPD:s organ. Det var en öm punkt för Levi att Komintern nyligen hade givit denna organisation rådgivande status, utan att ens konsultera KPD:s ledning – engelska redaktörens not.

alltid gör, så är hela detta stycke en *enorm mängd politisk visdom* jämfört med hur *Rote Fahne* och *Zentrale*, som bär ansvaret för tidningen, agerade. Och om man upprepar för var och en, ”Nej vi ville inte störta regeringen”, då måste jag tydligen säga att *Zentrale* inte verkar ha menat något med alla sina stridsrop, och jag skulle vilja erbjuda *Zentrale* – jag vet inte om jag får fler chanser – några ord från Sorel: ”Alla som riktar sig till folket med ord om revolution måste utsätta sin ärlighet för en krävande prövning. För arbetarna förstår dessa ord i den mening de har i deras språk, och satsar inte på tolkningar.”

Jag tycker att vi borde ha tagit till oss det.

Och nu något annat. Tänkte *Zentrale* erövra makten eller inte?

[**Inpass:** ”Givetvis!”]

Sedan ska jag läsa något annat ur *Kommunistische Arbeiterzeitung* för *Zentrale*. I nummer 187 av denna tidning, tyvärr odaterat, stod:

I morgonupplagan av *Rote Fahne* den 15 april fullbordade en artikel med rubriken ”Levis väg till USPD” deras uppgörelse med den fallna ängeln. Men författaren till denna artikel, Ernst Meyer, hade oturen att rikta en anklagelse mot Levi, som just genom att vara en *anklagelse* inte så mycket drabbar ”skurken” som KPD:s nuvarande *Zentrale*. Meyer skrev bokstavligen: ”Han (Levi) tog för givet att *Zentrales* och centralkommitténs beslut strax innan och under Marsaktionen hade till avsikt att erövra statsmakten, det vill säga upprätta ett Sovjettyskland. I själva verket hade ingen partikamrat någon sådan avsikt vare sig före eller under aktionen.”

”Vilket fruktansvärt ’antagande’!”, fortsätter *Kommunistische Arbeiterzeitung*.

[**Inpass** ”Är det din åsikt också?”]

Jag kommer till det, kamrat Urban, jag kommer inte att dölja någonting.

”Vilket fruktansvärt ’antagande’!”, fortsätter *Kommunistische Arbeiterzeitung*,

Som om Tysklands revolutionära arbetare skulle ta till vapen idag utan att ha målet att gripa den politiska makten i sinnet! Paul Levis anklagelseakt mot ”kuppmentalitet” verkar ha orsakat sådan vrede hos ”vänsterns” motståndare att de tydligen har glömt bort sina egna paroller. *Rote Fahne* verkar också ha glömt att den knappt en vecka tidigare i en rad artiklar med stor tillfredsställelse beskrev Marsaktionen som inledningen av en ”revolutionär offensiv”. Inledde till exempel det tyska högsta befälet en offensiv i mars 1918 för att erövra några få ödelagda kvadratkilometer i Somme, eller tänkte det sig istället att utdela ett dödligt slag mot fienden? Är det möjligt att förvänta sig framgångar av en offensiv kamp om man redan från början tar beslutet att bara föra kampen till ett visst skede? Eller är det inte bara möjligt att nå ett sådant skede om målet sätts så långt bort som möjligt? Alla som bestämmer sig för att bara föra kampen till en viss linje kommer inte ens att nå den linjen och än mindre nå slutmålet. Offensivens gränser avgörs av kampen själv, annars försvinner slutmålet i en oändlig framtid. Om *Rote Fahne* nu måste försvara sig mot ”anklagelsen” att Marsaktionen syftade till att upprätta en proletär diktatur, så vore det bättre att den hade lagt hela tanken om en ”revolutionär offensiv” på is. Det vore förstås ännu bättre om samma nummer av *Rote Fahne* inte också vidhöll motsatsen till vad EM bedrägligt förnekar i sin ledarartikel. I ett reportage om en demonstration av arbetslösa som KPD höll i Berlin den 13 april, publicerades i själva verket en resolution som bland annat sa: ”Problemet med arbetslöshet kan således bara lösas på ett framgångsrikt sätt genom att lösa upp den kapitalistiska ekonomin och införa en socialistisk ekonomi på basis av proletariatets diktatur. Den generalstrejk som KPD nyligen utropade riktades också direkt på detta mål.”

Så, vad är det rätta? Är ledarartikeln utslagsgivande eller denna bilaga?

Och nu, kamrater, kamrat Urban har flera gånger avbrutit mig för att fråga mig om detta också är min uppfattning eller ej. Här måste jag medge för er, kamrater, att när man börjar tillämpa en rent militär tanke om ”offensiv” eller ”defensiv” på politik, då måste den bedömas i militära termer. Och det som *Kommunistische Arbeiterzeitung* skriver i detta fall är helt rätt. En sådan offensiv som ni tänkte på, det vill säga att omdirigera ett stort partiorgan till ett angrepp, en sådan offensiv, som genomförs med partiets och dess ledarskaps vilja, är i politiska termer omöjlig, och jag ska nu förklara det. Det är anarkistisk idioti. Men om ni alls kan tänka i politiska ordalag, då är den förvisso bara möjlig om den har slutsegern, erövrandet av den politiska makten, som ett omedelbart mål. Det är på psykologisk grund inte möjligt med något annat. *Kommunistische Arbeiterzeitung* har helt rätt: det som fick upp de utmattade soldaterna ur skyttegravarna en gång till 1918 var hoppet om en avgörande seger. Det som fick dem på fötter 1914 var hoppet om en slutseger inom sex veckor.

Som en viss militärskribent en gång helt riktig sa under debatterna om krigsmålet, om någon ska hoppa en meter, så måste ribban sättas till 1,05 meter och inte 0,95.

Tanken om ”slutseger” som är direkt förknippad till detta allmänna angrepp går inte att skilja från den anarkosyndikalistiska tanken på generalstrejk eller allmänt uppror som inletts på organisationens beslut. Denna utgångspunkt och detta slutmål är det som kännetecknar ”direkta aktioner”. Och jag skiljer mig absolut och fullständigt från KAPD och KPD:s nuvarande organisation just i att jag avvisar denna anarkistiska tro på mirakel och säger att det är omöjligt, groteskt, att på grundval av ett beslut av partiet eller ett partiorgan eller en speciell kamrat som alltför mycket ser sig som ett geni med ord, från en dag till nästa gå från *defensiv* till *offensiv*, från *passivitet* till *aktivitet*, eller hur ni nu vill framställa det.

Och här, kamrater, kommer jag verkligen till kärnan i en påstådd ”mensjevism”, som är det ord som nyligen har använts: partiet har gått från defensiv till *offensiv* och har gått till *anfall* och kämpar för att ”driva på revolutionens utveckling”.

Om det stämmer, så måste *Zentrale* och de som gör denna förpliktelse, enligt min åsikt också förkunna denna tanke med dess löfte om seger öppet och till de massor som de fortfarande försöker vinna över.

Men här upplevde *Zentrale* en påfallande svårighet. Direkt under den första aktionen utifrån den ”nya linjen” om en ”offensiv”, utfärdade *Zentrale* en appell som bland annat sa: ”Kontrarevolutionen har muckat gräl...”. ”Kampen har tvingats på oss...”. ”Res er tillsammans med oss”, fortsatte den, ”i gemensamt försvar mot denna skurkaktighet.”

Direkt efter den ärorika fanfaren, när det redan stod klart hur saker och ting gick illa, kom således en attack av förlägenhet. Ingen är längre beredd att kännas vid den ärorika offensiven.

Från *Zentrale* får man höra: ”Det var inte så vi menade”, och även Exekutiven säger: ”Det var inte så vi menade”. Alltså blir det då till syvende och sist uppenbarligen arbetarna som ”menade det”, och som lade fram tesen om att det gällde att framtvinga revolutionen och övergå från ”defensiv” till ”offensiv”.

Och sedan något mer. Jag säger att hela tanken om ”aktivitet” och ”passivitet”, om ”offensiv” och ”defensiv”, om ”övergången från agitation till handling”, allt detta är fåfänga och konstgjorda distinktioner, och helt opolitiska tolkningar och ordlekar.

För två månader sedan¹⁰ – så fort förändras saker och ting – för två månader sedan i just dessa rum läste jag ett stycke från kamrat Rosa Luxemburg för kamraterna, utan att höra några protester från någon sida. Stycket låter så här:

Socialdemokratin, däremot, arbetar på ett radikalt annorlunda sätt. Den växer fram som en historisk nödvändighet ur den grundläggande klasskampen. Och den sprider sig och utvecklas i enlighet med följande dialektiska motsägelse: den proletära armén rekryteras och blir medveten om sina mål under själva striden. Partiorganisationens verksamhet, proletärernas växande medvetande om kampens mål, kampen själv – dessa tre ting kan inte skiljas åt tidsmässigt och mekaniskt [som i en blanquistisk rörelse]. De är bara olika aspekter på samma process.¹¹

Här har ni skälen till varför jag säger att hela tanken på en övergång från defensiv till offensiv med hjälp av ett beslut i *Zentrale* eller ett ännu högre himmelskt klargörande är omarxistiskt, opolitiskt, och inte rimligen kan förväntas till några andra resultat än en så sorglig katastrof som vi just har bevittnat.

Det går i själva verket inte att göra revolutioner. Detta är faktiskt den ståndpunkt som åtminstone formellt fortfarande upprätthålls av vår rörelse, och som alla slutligen är överens om.

Du nickar, kamrat Schmidt! Då ska jag berätta för dig, att när jag tog upp denna enkla punkt med den kamrat som först upplyste mig om den ”nya taktiken”, så svarade han med ett leende: ”Tycker du det? Du är fortfarande kvar på lågstadiet!”

Jag säger alltså att det inte går att göra revolutioner. Vad betyder det då när kamrat Frölich säger till en att vi nu måste ”driva på partiets och revolutionens öde”?

Denna tanke är inget annat än att det under vissa förhållanden går att göra revolutioner. Och i sin artikel i *Rote Fahne* den 15 april sa kamrat Meyer om det han kallade vår passivitet, att det var fel, en fräckhet, att åberopa Karl Liebknechts och Rosa Luxemburgs auktoritet. Han skulle avhålla sig, sa han, från de förolämpningar som jag hade spridit så rikligt omkring mig.

Kamrater, jag är glad att *Rote Fahne* fortfarande tillåter en viss objektivitet och diskussionsfrihet, åtminstone om de döda, och att *Rote Fahne* den 1 maj i år ansåg det lämpligt – verkligen mycket lämpligt – att trycka om en artikel av kamrat Rosa Luxemburg. I denna sa hon:

En till synes öm punkt i socialisternas politik under ett krig är det faktum att revolutioner inte går att göra på kommando. Detta argument bör tillämpas inte bara på proletariatets inställning när den nationella slakten bröt ut och på dess nuvarande inställning till frågan om fred som en ursäkt och mörkläggning av socialisternas kapitulation. Men denna till synes avgörande ”praktiska” invändning är bara en undanflykt. Revolutioner går givetvis inte att göra på kommando. Men det är inte det socialistiska partiets uppgift. Dess plikt är bara att alltid och utan fruktan ”tydligt och klart berätta fakta”, det vill säga klart och otvetydigt förklara för massorna vad de har för uppgifter i ett givet historisk ögonblick, och tillkännage det handlingsprogram och de paroller som härrör ur denna situation. *Socialismen måste med tillförsikt lämna oron för om och när de revolutionära massupproren bryter ut till historien själv.* Om den fullgör sin plikt i detta avseende så fungerar den som en kraftfullare faktor för att frigöra situationens revolutionära beståndsdelar, och bidrar till att påskynda massaktionernas utbrott. Men

10 Det torde ha varit den 24 februari 1921, då Levi förde fram sin kritik av Kominterns politik i Italien till centralkommittén, ”Inledningen av krisen i KPD och Internationalen”. Centralkommitténs avvisande av denna kritik ledde till att han avgick som partiordförande – engelska redaktörens not.

11 Luxemburg, *Den ryska socialdemokratins organisationsfrågor*, på marxistarkiv.se, s 4. (Infogade orden finns i Levis citat – öa.) [Levi måste, när han citerade detta stycke, ha varit medveten om att det kommer från en text där Rosa Luxemburg argumenterade mot Lenins syn på den revolutionära organisationen – engelska redaktörens not.]

även i värsta fall, när den till en början verkar predika i öknen, slår den fast den moraliska och politiska ståndpunkt som till sist alltid och odiskutabelt framträder, och vars frukter den senare kommer att kunna skörda med ränta när den timme slår då historien ska fullbordas...¹²

Socialismen måste med tillförsikt lämna oron för om och när de revolutionära massupproren bryter ut till historien själv.

[**Inpass:** ”Helt rätt!”]

[**Inpass:** ”När skrev Rosa Luxemburg detta?”]

1917, på fästningen i Wronke [idag Wronki i Polen – öa].

[**Inpass av Meyer:** ”Det är rätt, jag publicerade artikeln i tidningen.”]

Jag tackar för denna opartiskhet mot de döda.

Jag säger då, var någonstans i hela detta tänkesätt finns det plats för tanken att det går att göra revolutioner, att det går att ”driva på revolutionens och partiets öde”, med provokationer om det skulle behövas? Det finns inte minsta spår av någon sådan tanke! Och ni kan inte säga till oss att vi med anledning av dessa tankar, någonsin har förfallit till passivitet. Det fanns inte minsta ögonblick, och jag säger till dig, kamrat Meyer, det är något som du själv kommer att medge, kommunistpartiets *Zentrale* var aldrig passiv i den meningen att den på din tid¹³ *uttryckte dagskraven* när den öppnade munnen på vid gavel och skrek ut sin aktivitet i varenda gränd.

Ingen kan säga att det inte begicks misstag förr, att allt har varit fritt från misstag tidigare, innan det som kamrat Frölich kallar en fullständig brytning med partiets taktik hade genomförts – vi är alla ofullkomliga – men partiet försummade förvisso aldrig sin plikt på ett så allvarligt och katastrofalt sätt, det trampade aldrig på sina principer på den tiden.

Jag säger därför, kamrater, att hela tanken om en övergång från ”defensiv” till ”offensiv” som genomförs med hjälp av ett medvetet *beslut*, är en tanke som är omarxistisk och opolitisk och inte kan leda till några politiska framgångar.

Låt mig fortsätta. Vi råkar leva i Västeuropa under rätt annorlunda förhållanden. Ni vet att jag vid det tillfälle jag nämnde, när jag på grundval av citat från Rosa Luxemburg förklarade de helt annorlunda förhållanden under vilka vi i Västeuropa måste bilda kommunistpartier.

Före revolutionen tvingades det ryska kommunistpartiet utvecklas i ett samhälle där bourgeoisin inte alls var utvecklad. Det fick utvecklas i ett samhälle där proletariats *naturliga* motpol, bourgeoisin, fortfarande bara fanns i skissform och där feodalismen på landsbygden var huvudfienden. I Västeuropa är läget helt annorlunda. Här står proletariatet mot en fullt utvecklad bourgeoisie med allt som följer med denna fullt utvecklade bourgeoisie, som demokratin. Med demokratin, det vill säga i den betydelse demokratin har under bourgeoisies välde, tar sig arbetarnas organisering andra former än i en stat där agrar feodalism råder, under ett absolutistiskt envælde.

Det innebär att organisationsformen i Västeuropa bara kan vara ett *öppet massparti*, ett parti av det slag som inte kan sättas i rörelse på order av någon centralkommitté, utan enbart genom en

12 Detta citat är från ”Brennende Zeitfragen”, som ursprungligen publicerades i *Spartakusbrieft* nr 8, augusti 1917. [Kursiveringen är Levis – engelska redaktörens not.]

13 Syftar förmodligen på perioden efter mars 1918 då Leo Jogiches hade arresterats och Meyer redigerade *Spartakusbrieft* och inom kort kom att få sällskap av Levi och Eugen Levine – engelska redaktörens not.

psykologisk samverkan med hela de övriga proletära massorna. De sätts inte i rörelse på order utifrån, de kan bara basera sig på rörelsen inom de proletära klasserna själva, vars rörelse de måste kunna leda och anföras. De är ömsesidigt beroende av varandra och därför, kamrater, var det ett ödesdigert misstag, jag tänker återkomma till detta, av *Zentrale* att, när Marsaktionen rasat samman, på ett allt annat än revolutionärt vis, inte försöka ”ta itu med” en del av de många frågor som har uppstått.

Men jag ska nu tala om en annan fråga. Det faktum att vi i Västeuropa lever i ett helt annat samhälle har givit oss en ny sorts komplicerande faktor. Före revolutionen i Tyskland levde arbetarklassen sitt liv huvudsakligen i en enda organisation. Denna organisation var en hård kärna i den proletära klassen. De som befann sig utanför denna organisation var ointresserade eller bara i ett halvmörker och på väg att bli medvetna. Det har nu skett en grundläggande förändring i Tyskland och Västeuropa. I Tyskland och Västeuropa förenas en överväldigande del av proletärerna i arbetarorganisationer som redan existerar. Och, kamrater, genom själva sin existens medför detta faktum i sig den allvarliga risken för att arbetarklassen klyvs på mitten, att två grupper, de organiserade och oorganiserade, den kommunistiska organisationen och den icke kommunistiska, ställs mot varandra som två politiskt skilda enheter, som i viss mening klyvs som två skilda politiska världar. Kommunistpartiet blir då något annat än det var tänkt att bli, dvs. inte en organisation av en del av proletariatet, den mest avancerade delen och ett parti som genomsyrar hela proletariatet, utan i stället ett parti för ett proletariat som delas vertikalt till följd av sociala olikheter.

Och, kamrater, jag är glad över att kunna visa den betydelse som kommunisternas förhållande till dessa arbetarorganisationer har med ett citat från kamrat Radek, som i sin allra senaste pamflett¹⁴ skriver: ”Det är uppenbart, att i den händelse dessa massor inte sätts i rörelse av någon sorts yttre händelser som fullständigt skakar om dem, *kan vi inte i Tyskland räkna med någon spontan och oorganiserad rörelse*”.

Detta är absolut och fullständigt rätt. Utan den hårt organiserade massan kommer vi inte att få några rörelser i stor skala, förutom speciella lyckokast som vi inte kan räkna med i vårt dagliga arbete. Vårt förhållande till dessa arbetarorganisationer blir kärnan i vår tillvaro. Det är detta som avgör om vår existens är berättigad: å ena sidan måste vi vidmakthålla vår speciella karaktär och vår natur som kommunister, samtidigt som vi å andra sidan skapar tätast möjliga band till dessa arbetarmassor.

Och nu, kamrater: hur vi som kommunister ska komma i kontakt med dessa arbetarmassor är också något som måste uppdragas i Tyskland för första gången. Det fanns två förutsättningar för detta. Den ena var att vi, rent numerärt, nådde en styrka som gjorde det möjligt för oss att rent mekaniskt utveckla de krafter som krävdes för att påverka stora arbetarmassor.

Den andra förutsättningen var att vi i politiska termer nu också fick någon sorts kontakt med dessa organisationer, att vi försökte få politiskt inflytande över dem.

Vi slog in på denna väg med det ”Öppna brevet”.¹⁵ Det var det första försöket, och det handlar inte om det var framgångsrikt eller ej, om det kunde ha gjorts på ett bättre eller sämre sätt. Men det var ett försök som grundade sig på den riktiga känslan att det bara går att närma sig organise-

14 Det var *Soll die Vereinigte Kommunistische Partei Deutschlands eine Massenpartei der revolutionären Aktion oder eine zentristische Partei des Wartens sein?* (Hamburg 1921), vilken skrevs som svar på kontroversen om splittringen i Italien – engelska redaktörens not.

15 Se Davis Fernbach, *Inledning till "Skrifter av Paul Levi i urval"*, på marxistarkiv.se, s 10.

rade arbetarmassor om man inte bara kämpar mot dem, utan också förhåller sig till deras egna tankar även om de är felaktiga, och hjälper dem att bemästra sina misstag med hjälp av sina egna erfarenheter. Vi måste hjälpa dem med det de förstår, och inte tvinga dem till något som de inte förstår.

Och precis som tidigare anser jag att denna teori är riktig och den enda möjliga, och det var den som i grunden motsades av kommunistpartiets aktion i mars 1921. Jag blev faktiskt utskrattad och måltavla för obehagliga ord när jag sa att kampen i mars 1921 hade blivit en kamp mellan en del av proletariatet mot en annan, och än värre en kamp mellan ett skikt inom proletariatet mot ett annat *skikt*. Man skrattade åt det. Tja, ibland, om än sällan, finner *Rote Fahne* mod att säga sanningen, och under de senaste dagarna publicerade den ett reportage om rättegången i Moabit, där den skrev:

Fem arbetslösa kommunister ställdes inför en specialdomstol i Landgericht Berlin, under ledning av domare Braun, för att de hade uppmanat sin proletära bröder att sluta arbeta, både i fabriken Ludwig-Loewe och på AEG-fabriken. *Vissa av dem hade, med tanke på en del av arbetarnas omedvetna inställning, förberett att vidta energiska åtgärder för att stänga ner fabrikerna. I detta syfte hade de tagit med sig en del handgranater. Åklagaren hävdade att de fem anklagade, som ska dömas på onsdag, hade valts ut bland ett större antal fängslade arbetslösa kommunister, och så många som två eller trehundra personer ska ställas inför rätta och dömas på samma sätt.*

Kamrater, låter inte detta som ett jävla bittert förakt mot alla politiska idéer, som en satir om tanken på proletär solidaritet skrivet av någon pamflettförfattare? Och trycks det i *Rote Fahne* som ett faktareportage, eller – som man mycket väl kan tro – ett förskönande av händelserna under dessa marsdagar?

Dessutom hörde jag om ett annat fall igår, och *Zentrale* kanske vill utvidga sitt projekt även till detta fall.

I Zschornowitz, där det stora kraftverket ligger, gavs en ”order” om att sabotera kraftverket. Arbetarna fick höra talas om denna ”order” på ett sätt som jag inte vill utveckla. Nästan alla arbetare var kommunister. Dessa kommunistiska arbetare satte ut vaktposter för att skydda sitt arbete, så om sabotagegruppen hade kommit till verket så hade de mötts av slag och maskingevär, inte bara från sina proletära klasskamrater, utan till och med från sina egna partikamrater.

Och, kamrater, det är inte bara enstaka urspårningar, det är typfall som man hör om från alla delar av Tyskland, och de leder till kärnan av det som är fel med hela Marsaktionen. *Det var en aktion av en liten del av proletariatet, utan att bry sig om den andra stora delen.*

Och, kamrater, här måste vi återigen fråga oss vilken den verkliga avsikten var när en sådan aktion genomfördes på egen hand och med våra egna resurser, ”för att driva på partiets och revolutionens öde”?

Jag har redan pekat på en teori som användes. Det var teorin att det med hjälp av terror och våld går att skapa situationer som lurar proletariatet att det måste kämpa, istället för att sträva efter att försöka visa massorna behovet att kämpa med hjälp av de befintliga objektiva omständigheterna utan att luras, som ingalunda behövs.

Det var en teori. Den fanns hos de som trodde på provokationens mirakulösa effekt. Den andra teorin är en teori som jag inte har stött på ännu i någon av *Zentrales* publikationer, men som jag möter allt oftare under mina diskussioner med medlemmar utanför den. Kamraterna förstod oftast aktionen på detta sätt: ja, vi kommunister har till uppgift att ge massorna ett exempel, att rycka

fram och dra med dem i kampen.

Det är inte bara nästan bokstavligen vad jag har hört från kamrater, det är också den klassiska blanquistiska formuleringen om en beslutsam minoritet. Denna tanke har också med logisk nödvändighet lett till det enda resultat som sådana teser och paroller kan leda till i ett land med starka arbetarorganisationer som är medvetet reformistiska, nämligen att dessa starka arbetarorganisationer står som en enad front mot minoriteten som vill ”demonstrera” revolutionen.

Och kamraterna som stöder den här sortens revolution skriver om vår påstådda opportunism. Nej, opportunismen finns i själva verket någon annanstans. Jag skulle vilja läsa följande citat för er:

I själva verket har bandet mellan den socialistiska opportunismen och den revolutionära äventyrs-politiska terrorn mycket djupare rötter. Både den förstnämnda och den sistnämnda gör upp räkningen med historien innan förfalldagen. Under försöket att på ett konstgjort påskynda dess födelse framkallar de ett missfall. Både den terroristiska taktiken och den parlamentariska opportunismen flyttar tyngdpunkten från massorna till grupper som representerar dem, och på vilkas talanger, hjältemod, energi eller goda tajmning framgången hänger. I båda fallen skiljs ledarna från massorna av breda korridorer. Vid den ena polen står ”kamporganisationen”, insvept i ett mysterium, och vid den andra parlamentariskens konspirationer för att gagna de dumma partimassorna mot deras vilja.¹⁶

Kamraterna vet vem som skrev dessa ord mot den sortens politik. Det var kamrat Leo Trotskij.

Och nu något helt annat, kamrater. Delvisa aktioner kommer att äga rum. Jag skrev lite om delvisa aktioner i min pamflett, och kamrat Frölich har till och med vädjat till vår himmelske fader att driva ut deras djävulska innehåll. Han sa att jag med delvisa aktioner menade något helt annat än vad Exekutiven menade och avsåg med delvisa aktioner. Han och de menade delvisa aktioner för *delvisa mål*, medan jag menade delvisa aktioner avseende territorium.

Där har ni det. Och om kamrat Frölich hade tänkt igenom frågan mer moget, skulle han ha kunnat inse att jag tvingades tala just om den senare sortens delvisa aktioner, för det är den sortens delvisa aktion, dvs. delvisa aktioner i geografisk mening, som hittills har givit oss de största problemen i Tyskland. Det var den sorten som gjorde slut på rörelsen 1918-1919, när den ena geografiska regionen efter den andra slogs ner.

Och det var också de delvisa aktioner som *Zentrale* kastade in våra bästa organisationer i, utan att se eller bry sig om resten av Tyskland befann sig i en position där de kunde följa med aktionen.

Jag tvingades också tala om delvisa aktioner i den meningen eftersom det inte har saknats teoretiker som återigen har försvarat den sortens delvisa aktioner, trots den ”himmelske fadern”.

Och nu, kamrater, till något annat. Det måste ha funnits något i åtanke. De sägs nu att förtruppens uppgift är att göra en aktion för att ”skynda på revolutionen”.

Jag har här ett citat som lyder så här:

Det proletära avantgardet är ideologiskt erövrat. Det är huvudsaken. Därförutan kan man inte ens ta första steget mot segern. Men därifrån är det ännu ganska lång väg till segern. Med avantgardet ensamt kan man inte segra. Att kasta avantgardet ensamt i den avgörande striden, innan hela klassen, innan de breda massorna bestämt sig för att antingen direkt stödja avantgardet eller åtminstone iaktta en välvillig neutralitet gentemot det och helt är ur stånd att stödja dess motståndare, *det vore inte bara en dumhet*

16 Detta citat verkar inte finnas i någon engelsk utgåva av Trotskijs skrifter, och samma sak gäller fler citat nedan – engelska redaktörens not. [Heller inte återfunnet på svenska – öa.]

*utan rent av ett brott.*¹⁷

Den person som skrev detta har tur att han inte redan räknas in bland ”leviterna”, även om han mycket väl kan göra det i framtiden. Det är Lenin.

Och kamrater, det vi har upplevt är att kommunistpartiet kastades ut i strid ensamt och avskilt från massorna. Vi såg hur våra bästa organisationer drabbades av katastrof. De bästa organisationerna krossades och hela stora organisationer kunde överhuvudtaget inte sättas i rörelse. Det som hände var intet annat än en tragedi. I nästan hela Tyskland, med undantag för Hamburg, gick det inte att få liv i organisationerna. Det var helt enkelt omöjligt för dem att lyda ett absurt beslut, lika lite som vatten kan rinna uppåt på kommando.

Och, kamrater, att då säga att partiet har förstått aktionen perfekt och bara min pamflett bär skulden för misslyckandet är bara barnsligheter och en osanning mot kamraterna.

[Inpass från Pieck.]

Ah, kamrat Pieck, vad blygsam du är! Huruvida skadorna som det går att förvissa sig om nu är små eller stora ska jag med förtroende lämna till ditt i detta avseende bättre omdöme. Men jag tror, kamrat Pieck, att jag i viss mening kan hävda att jag är förmögen att se den aktuella tendensen och i viss omfattning avgöra vilka resultat den leder till.

[Inpass från Pieck: ”Du ser saker och ting i alltför mörka färger!”]

Vad leder detta till, kamrat Pieck? Jag behöver inte låta min fantasi gå överstyr. Jag ska läsa något annat för er:

Under försöket att inte förlora inflytande över arbetarnas aktiva element vid tiden för nederlag för massrörelsen, stödde en del av bolsjevikerna, i namn av den marxistiska läran, en taktik med stölder, exproprieringar, etc., som bara var ett uttryck för en anarkistisk upplösning av den revolutionära psykologin. På denna grundval utvecklades till fullo den benägenhet till konspirationer som partiets bolsjevikiska fraktion uppvisade speciellt innan revolutionen [1905]. Saker gjordes bakom partiets rygg som inte hade något med massornas politiska liv att göra, och som genom själva sin natur undgick partiets kontroll. Äventyrliga element fyllde partiorganisationerna. Ansvariga partibefattningar anförtroddes ofta till individer som tillkännagav att deras organisatoriska förmåga rörde områden som låg utanför partirörelsen. Oberoende från all sorts arbetarorganisering, heroiska spekulationer i ”tur”, åtaganden som hemlighölls från ”andra rangens” partikamrater – allt detta utvecklade en ohämmad individualism, förakt för partistadgarnas och partimoralens ”konventionaliteter”, kort sagt en politisk psykologi som var helt främmande för och fientlig mot arbetardemokratins atmosfär. Medan den mensjevikiska kritikens Hamlet pressades av den politiska utvecklingens motsättningar och svarade på frågan om partiets existens med ett likvidationistiskt ”inte vara”, försökte de auktoritärt centralistiska bolsjevikerna, under trycket från sin *självbevarelse*drift, skilja partiet från klassen, dumafraktionen från partiet, fraktionens centrum från sin periferi, vilket med ödesdiger nödvändighet ledde till att hela den politiska verksamheten tvingades in i Stirners formulering om ”individen och dennes individualitet”.

Ju mer vågen av massuppvaknande drog sig tillbaka, och desorganisationen av bolsjevikernas led ökade som ett resultat av intelligentsians oreserverade tillbakadragande, desto starkare blev misstron bland vissa delar av bolsjevismen mot allt som fanns utanför deras fraktion, och desto klarare uttrycktes denna tendens att hålla kvar arbetarorganisationerna i underkastelse med hjälp av påbud, tillrättavisningar och ultimatum ”i partiets namn”.

Dessa element, de så kallade ultimativerna, kände bara till ett sätt att hålla kvar dumafraktionen eller

17 Lenin, ”*Vänsterismen*” – *kommunismens barnsjukdom*, på marxistarkiv.se, s 38. Levis kursivering – öa.

de lagliga arbetarorganisationerna under partiets inflytande: att hota att vända ryggen åt dem. Den bojkottendens som genomsyrar bolsjevismens hela historia – bojkott av fackföreningar, av duman, av de lokala råden, etc. – resultatet av en sekteristisk rädsla för ”jäsningen” bland massorna, en det ”oförsonliga avvisandets” radikalism – stelnade under den tredje duman till en speciell strömning inom bolsjevismen, som i sin tur uppvisade olika schatteringar: från fullständigt anarkistiskt avvisande av all parlamentarisk verksamhet till ett lite föraktfullt och lättsinnigt accepterande av denna verksamhet.

Saker och ting som man redan ser tecken på idag – du kan inte förneka det, kamrat Pieck – och den person som beskrev detta var återigen kamrat Trotskij.

Och nu, kamrater, sägs det eller kommer det att sägas att bolsjevikerna, eller EKKI:s byrå, stöder skrifterna mot mig, så de kan inte ha fel.

Ja, EKKI har förvisso, åtminstone utåt, tagit på sig rollen som Gud på skapelsens sjätte dag, då han tittade på det han hade gjort, såg att det var gott, och välsignade det. Och förutom denna herren Guds handling på skapelsens sjätte dag, skickade EKKI samtidigt, med vändande post, också ut sin förbannelse av de som inte delade denna tillfredsställelse med allt dess arbete.

Det är så det ser ut utifrån. Och ändå finns det ingen tvekan, kamrater, att inte en enda bolsjevik godtar denna historia. Det finns inga tvivel om vad som kan läsas mellan raderna – alltså ”även om Paul Levi har rätt ...”

Oh ja, jag känner till den här taktiken, det är ett gammalt knep. När man måste försvara sig mot ovälkomna kritiker så angriper man dem med dubbel kraft, så att åtminstone de dumma undgår att uppmärksamma att kritikerna egentligen har rätt.

Jag förstår också fullständigt varför EKKI vill låta tredje världskongressen få sista ordet om problemen med de anarkistiska tendenserna, som alls inte är lika nya som Exekutiven vill göra gällande. Helt enkelt eftersom de förutsätter att det tyska partiet som på egen hand gjort sig skyldigt till dessa dumheter, också ytterst kommer att kunna bestraffa dem. På detta sätt tänker den behålla de väsentliga besluten i sina egna händer, utan att förhindra en omedelbar lösning av frågan.

Men kamrater, i princip är det ju också så att hela detta förfaringsätt, som går ut på att man i frågor som är så allvarliga för partiet låter diskussionen fastna i den ena instansen efter den andra, eller i den ena klicken efter den andra, helt stämmer överens, och jag upprepar detta, med det grundläggande synsätt som låg bakom Marsaktionen. Precis som att man när man allra högst upp gör sig skyldig till dumheter, också ska korrigera dumheterna där.

Om det finns några lärdomar att hämta ur denna Marsaktion är det att detta inte kan ske på annat vis än att massorna får reda på och kan diskutera misstagen på det mest omfattande och öppna sätt.

[Inpass från Koenen: ”Det är du som har förhindrat det!”]

Nej, kamrat Koenen, det var ni som inte ville det. Ni kunde ha gjort det samtidigt med det personliga angreppet på mig, det stod inte i vägen för en grundlig debatt.

[Inpass: ”Som du gjorde med Radeks brev i Heidelberg!”]

Jag är inte alldeles säker på vad detta inpass försöker säga, men jag ska försöka besvara det.¹⁸ Brevet från Radek som lästes upp i Heidelberg fick jag från kamraten som sitter här bara en

18 KPD:s konferens i oktober 1919. Se Fernbach, *Inledning till...*, s 7.

halvtimme innan kongressen började och således just innan jag läste upp det. Kamraten kan själv gå i god för det. Jag är också fullt medveten om vad det innebär om Radek, som under två års arbete i världshistorien stoltserade med Heidelbergkongressen som ett ärofullt ögonblick, plötsligt inte vill höra något mer om Heidelberg, vid en tidpunkt då nya förhoppningar knyts till KAPD. Jag är glad att kunna ge Radek dessa ärofulla ögonblick som han är så stolt över, så länge de verkligen betraktades som ärofulla, precis som jag också är glad över att erbjuda honom de fikonlöv bakom vilka han kan dölja vad helst han anser det nödvändigt att dölja.

Så, kamrater, jag återkommer till den punkt där jag började, ty den metod som antogs även när Marsaktionen avslutades visar hur partiet tänker vara trogen en grundläggande inställning som är marxistisk och anarkistisk. Och att det verkligen avser det, kamrater, härleder jag från en annan punkt. Jag har redan upplevt det under lång tid, och kamrater från *Zentrale*, jag har varit med er alltför länge för att inte inse att inte heller ni var glada. Och om min känsla behövde bekräftas, så fick den en bekräftelse av de principer som lades fram igår och som också har antagits. För det är en gåta hur ni ska kunna förlika Marsaktionen med dessa principer, som enligt mig är alltför opportunistiska. Varenda mening i dessa principer slår Marsaktionen på huvudet.

Principerna talar sitt tydliga språk, och om ni lyssnar till er inre röst, som jag är van vid sedan länge, så var det snarare ni som sa till varandra: ”Vi ställde till det en gång, nu måste vi försvara *Zentrales* heder. Vi kommer inte att låta något sådant hända igen.”

Folk som tänker i dessa banor har en annan sak gemensamt. Det går att snubbla in i ett misstag. Men ni kan inte försöka lura er ut ur ett misstag, ett så katastrofalt misstag som har begåtts, genom att anta principer där ni å ena sidan svär att förbli den fastslagna linjen trogen – för prestigens skull – medan ni å andra sidan förnekar denna aktion – för att återvända till förnuftet – och sedan tro: ”Vi har vunnit tid, och därmed vunnit allt. Det kommer inte att störa oss något mer.” Nej kamrater, de andar ni har frambesvärjt kommer ni (*Zentrale*) inte att bli av med så lätt, och partiet kommer inte heller att bli av med dem om det inte finner styrkan att alldeles klart, otvetydigt och skarpt uttrycka vilka misstag som har begåtts, karakteriserar dem, berättar allt, in i minsta detalj.

[Inpass: ”Utan dig!”]

Utan mig! Jag är glad, kamrat Koenen, att du – som är i bättre form än mig – kommer att vara den som utan att försköna kommer att visa mina misstag. Jag är glad å dina vägnar.

Men, kamrater, nu kommer jag till frågan varför jag skrev min pamflett.

Först av allt en punkt. Det har sagts att tidpunkten då den gavs ut var sämsta tänkbara tidpunkt. Jag skulle vilja klargöra fakta om denna punkt. *Zentrale* har beskyllt mig för att ha rapporterat om dess tal vid centralkommitténs möte den 17 mars utan att be om tillåtelse från medlemmarna i *Zentrale*. Men även här har *Zentrale* varit med om en olycklig händelse. I sina resolutioner hade den givit sig in på att offentligt förtala en kamrat utan att först fråga kamraten vad han hade att säga. I ditt tal idag sa du, kamrat Pieck, att jag skrev pamfletten när stridigheterna fortfarande pågick. I ditt dokument sades det till och med att pamfletten *skickades för tryckning* medan stridigheterna fortfarande var i full gång. Det är inte rätt. Kampen avbröts offentligt på kvällen den 31 mars.

[Inpass.]

– ok, den 1 april, men jag fick reda på beslutet redan på kvällen den 31. Jag säger därför att

uppmeningen att avbryta ”aktionen” spreds över landet den 1 april. Jag skrev min pamflett den 3 och 4 april, och det var verkligen ingen liten ytlig sak att kamrat – ja, författaren till uteslutningsdokumentet – sätter likhetstecken mellan ”skrev” och ”skickade för tryckning”. Den 7 april, vid centralkommitténs möte –

[Inpass.]

– jag vidhåller att en begäran att lyssna på mig och min kritik ställdes till omröstning två gånger då, och avslogs. Det önskades och behövdes ingen kritik. Och en dag efter att jag hörde de katastrofala nyheterna att *Zentrale* och centralkommittén framhärade i sina misstag i en resolution, så skickade jag pamfletten till tryckning, och den kom ut den 12 april. När pamfletten kom ut den 12 april pågick inte längre några stridigheter någonstans i det tyska riket.

[Inpass: ”Kontrarevolutionens aktioner pågick fortfarande för fullt!”]

Förvisso, kamrat Koenen, och de kommer att pågå länge ännu.

Så pamfletten publicerades den 12 april. Vid den tidpunkten hade alla stridigheter upphört, och det gick inte att vänta tills siste man var dömd i varenda hörn av riket. För mig föreföll faran alltför stor för det, precis som den fortfarande är. Om så katastrofala misstag som begicks inte repareras snabbt och distinkt, så äter de sig in.

Och nu kommer kamraterna att fråga mig om mitt hårda angrepp på *Zentrale* var nödvändigt. Jag skulle vilja säga några fler ord om det, inte för att det i grund och botten är av så stor betydelse, utan därför att det icke desto mindre visar den anda ur vilken uteslutningsdokumentet uppstod. Kamrat Pieck sa bokstavligen följande: ”Men det allra värsta är att Levi har utsatt misstroende mot *Zentrale* och EKKI:s representanter.”. Ja, det har jag gjort och jag erkänner mig skyldig till detta majestätsbrott. Och jag kan också tillägga: i min pamflett gick jag längre än så, jag var inte bara ute efter att utså misstro.

[Inpass: “Hör på honom!”]

– Jag döljer ingenting, jag försvarar inte mig själv. Partiet hade övergett sina traditioner och hamnat i en ödesdiger situation. Inget annat än ett kirurgiskt ingrepp, som man säger inom medicinen, skulle med ett enda slag kunna förhindra nya utbrott av sjukdomen, och detta handlade inte om att utså misstro mot *Zentrale*, utan om att avslöja och utan misskund göra upp med detta politiska brott, allt detta förräderi mot de principer som hittills gällt för partiet. Det var fråga om en operation och jag tvekar inte att erkänna att jag svarade för den och ville göra den.

[Inpass från Meyer: ”Du gav upp ledarskapet frivilligt!”]

Ja, kamrat Meyer, det gjorde jag redan vid partiets grundande.¹⁹ Jag sa alltid att du kanske hade bättre idéer, och jag hoppas att din vänsterflygel, den som kallar sig själv vänster och ser sig själv som speciellt utvald, kommer att ta ledningen. Gör ni det till en förebråelse mot mig? Vad för sorts opposition är inte stolta och jublar varenda dag de kan förvandla teorier till praktik och ta ansvar för denna praktik? Jag föraktar den fina sorts opposition *som klagat på sin uppgift*. Jag vet varför du klagat. Du vill att vi ska vara de åsnor på vilka oppositionen kan lära sig rida, och det är en roll som jag inte är beredd att spela.

19 Levi syftar här på grundandet av VKPD genom en sammanslagning med USPD:s vänster. Levi valdes verkligen till vice ordförande, men avgick några veckor senare. Se Fernbach, *Inledning till...*, s 9-10 – engelska redaktörens not.

[Inpass från Koenen: ”Det är det du försöker göra med oss nu!”]

Nej, jag tänker inte göra det, kamrat Koenen, även om den roll det skulle ge er kanske vore en bra roll.

Jag säger därför att detta var sjukan! Om någon inte ser en sjukdom, då måste de självklart med våld försöka gå mot försöket att utrota sjukdomen. Och av den orsaken är detta den viktigaste punkt vi diskuterar. Och eftersom jag absolut inte ser några möjligheter nu att någon av er här kommer att se det som en sjukdom, eller inse hur det är partiets undergång – eftersom ni inte inser det, gör ni alltså rätt i att utesluta mig. Men då, kamrat Pieck, kan du bespara dig sådana clownier som ”skickat till pressen den 3:e/4:e, överlämnat till USPD den 7”, den sortens tricks kan du med förtröstan avstå från.

Och alla sådana fina fraser som ”våra fienders glädje” kan ni också avstå från. Du har gjort samma sak förut, kamrat Pieck. Under Kappkuppen skickade jag mitt välkända brev från fängelset till *Zentrale*, och det var inte mildare än min nuvarande pamflett. Mitt brev blev mot min vilja publicerat i *Kommunistische Internationale*. När jag fick reda på detta i Petersburg motsatte jag mig det omedelbart och förklarade att detta brev inte varit avsett att offentliggöras. Men på den tiden var det Zinovjev som förklarade, att när ett parti agerar lika katastrofalt som det tyska partiet i samband med Kappkuppen får man inte behandla det som någon privat angelägenhet. Och så publicerades brevet mot min vilja, och EKKI skrev om det:

Brevens affekterade ton – i synnerhet kamrat Levis brev, som han skrev i en fängelsecell – är bara alltför förståeligt. Våra fiender kommer givetvis att utnyttja dessa meningsmotsättningar inom KPD. Låt dem göra det! Vi kommunister har aldrig varit rädda för självkritik.

Vid den tiden drog ni medlemmar i *Zentrale* er från att trycka tidningen under tre månader, bekymrade över er prestige och ”våra fienders glädje”, men EKKI sa: ”Strunta i er dubier, kritiken måste föras fram!”, och publicerade detta nummer av *Kommunistische Internationale* på egen hand.

Och tror ni, kamrater, att om EKKI av olika skäl inte hade en speciell inställning till sina kritiker och mot mig i synnerhet, och om den höll med om kritiken, som jag tror att den faktiskt gjorde, tror någon av er att EKKI då skulle ha sagt ett ord mot att publicera min pamflett? Åh nej, den skulle ha delat ut lagerkransar om den hade några att dela ut.

En annan invändning mot mig är att Rosa Luxemburgs hållning under januariupproret 1919 var en helt annan. Ja, ja håller med. Jag skulle aldrig jämföra mig med Rosa Luxemburg, men vad är skillnaden här? Jag får höra att Rosa Luxemburg också hade varit mot aktionen, men ändå skrev hon artiklar och appeller. Du vet också, kamrat Meyer, att även jag var mot rörelsen på den tiden, men att jag också skrev flygblad och artiklar. Och hur kom det sig? Från ett helt annat perspektiv, dvs. att det då hade varit de breda massorna som tagit miste och inte en liten klick av ledare som hetsade på ovilliga massor och att det då också verkligen funnits en riktig massrörelse, stor, mäktig och spontan, och att det bara i Tiergarten i Berlin samlats fler arbetare vid ett enda tillfälle än i hela Tyskland under Marsaktionen.

Och – jag tror att du inte var där längre, kamrat Meyer – men jag tror att kamrat Pieck var med vid det möte på Puttkamerstrasse när vi hamnade i konflikt med Karl Liebknecht om hans inställning. Du kommer ihåg hur envis Karl Liebknecht var, och hur det var Leo Jogiches som redan då, under aktionen, föreslog att det skulle publiceras ett skarpt uttalande i *Rote Fahne* som helt klart skulle avskilja oss från Karl Liebknecht och tillkännage att Karl Liebknecht inte längre represen-

terade Spartakusförbundet med de revolutionära fackliga ombuden. Du vet mycket väl hur kraftfullt Rosa Luxemburg avvisade Karls uppträdande, och du vet hur hård hennes kritik var. Och hon förde fram sin kritik så fort aktionen upphörde, hon väntade inte tills de sista fångarna från januari dömdes, vilket inte skedde förrän i juni.

Och, kamrat Pieck, jag gissar att även du måste vara medveten om att också kamrat Rosa Luxemburg ansåg att hon inte längre kunde samarbeta med Karl Liebknecht, så starkt ogillade hon hans agerande. Men hon fick inget mer skrivet om frågan, inte för att hon ansåg att en sådan kritik tillhörde historien och inte den politiska kampen, utan för att döden berövade henne pennan.

Och nu, kamrater, några ord om Internationalen. Det är verkligen ingen slump att fallet Levi har fått en viss effekt i hela Internationalen. Helt utan samband och spontant har kamrater här och där i nästan varenda land uttryckt sin solidaritet med mig. Och jag kan säga att det inte överallt var de sämsta huvudena som gjorde det. Precis som i Tyskland kan jag också med tillit säga att det inte är de sämsta huvudena som delar min väg.

Det står alltså helt klart att den kris i riktning mot anarkism som nu har inletts i Tyskland är något som hela Kommunistiska internationalen måste övervinna, så Kommunistiska internationalens exekutivkommitté som förebrådde oss tyska kommunister för passivitet kommer att bli tvungen att tänka igenom sin egen politiska aktivitet.

Och exakt hur agerade EKKI? Det är djupt sorgligt att se hur Andra internationalen under de senaste veckorna av den svåraste krisen i Europa sedan 1914 åter blivit synlig med sitt falska tal, reformistiska appeller och klagovisor. Men den har visat sig och uppträtt på den politiska scenen.

Och Kommunistiska internationalen? Den hade tid att förolämpa mig som en okänd lögnare, och Radek hade tid att skriva en pamflett mot mig, där han på pricken bevisade att jag är en tysk Serrati, att serratisterna och leviterna är de allra värsta politiska skurkarna och att det är hög tid att varna för dem och ta avstånd från dem.

Men vi har sett mindre spår av politiskt ledarskap från den ”aktiva” Kommunistiska internationalen under denna allvarliga politiska kris än någonsin under dess existens. Det har bara funnits för sena appeller och för tidiga uteslutningar och några grytor smörja som bytts med Jouhaux: det är Kommunistiska internationalens verksamhet!

[Inpass från Remmele: ”Då måste du stå i ledningen!”]

Nej, nej, kamrat Remmele, jag vill inte stå i ledningen, även om jag kanske, utan att vara stolt över det, står på samma nivå som en del av de som spelar en så stor roll idag. Jag har nog aldrig någonsin gjort en så totalt felaktig pessimistisk bedömning som kamrat Zinovjev gjorde om läget i oktober 1917, då han ansåg att bolsjevikernas maktövertagande skulle utgöra en meningslös kupp; jag har ännu aldrig under en så avgörande situation som den som bolsjevikerna stod inför i oktober 1917 hoppat av från mina uppdrag i partiet och vägrat samarbeta, vilket Zinovjev gjorde då för att senare framställa sig som den store anklagaren av ”mensjeviker” och ”disciplinlösa”.

Och denna absoluta passivitet från EKKI:s sida under det senaste året har gjort kommunismens sak mer skada än någon ”mensjevism”. Minns bara hur strålande Kommunistiska internationalens lockelse var för ett år sedan. Och tänk vad den är idag! En kraftfull moralisk tillgång har slösats bort, den har just lyckats genomföra splittringen från reformismen, och när uppgiften är att bygga upp kommunistiska partier hotar den att gå under på grund av sin passivitet och oförmåga.

För, kamrater, på den här punkten är jag helt klar: denna kris för Kommunistiska internationalen började med mitt fall, eller snarare det tyska kommunistpartiets fall, men pågår i hela världen, och jag har redan läst citat för er om den ryska revolutionen under perioder som ingen kan förneka är väldigt lika våra nuvarande erfarenheter i Tyskland. Men med en skillnad, att den nuvarande krisen i Tyskland inte bara är en tysk kris, utan är förknippad med internationalen mer än bara via individer och yttre företeelser.

Således kommer de ryska kamraterna att framhärda i sin kamp mot ”mensjevikerna”, mot dem som de kallar ”mensjeviker”, och inte alltid i god tro, och jag är glad att det nu åtminstone är helt andra personer som faller under begreppet mensjeviker, personer i vars sällskap jag gärna blir sedd.

Det stämmer absolut inte att Rosa Luxemburg en gång gick vilse och ”störde mensjevikerna”, som Radek skriver i sin senaste pamflett. Jag kan visa att denna Rosa Luxemburgs avvikelse inte var några förvirrade tankar som varade tre eller fyra månader, lika lite som det var en tillfällig förvirring när Clara Zetkin stöder mig, eller resultatet av personliga band till mig, som Zinovjev och Radek har den goda smaken att framställa det.

Internationalen och det tyska partiet kommer att bli tvungna att kämpa mot de tecken på förfall som är typiska fenomen under en period då revolutionen slår till reträtt och inte kan omdirigeras till en offensiv med hjälp av ett beslut i ett partiorgan. I detta sammanhang ska jag säga en sak mycket bestämt, nämligen att förhållandena i Tyskland idag är helt annorlunda från hur de var i Ryssland 1906. Även om den politiskt revolutionära rörelsen är på tillbakagång, så fortsätter och förvärras den världsekonomiska krisen, utan tecken på att ha övervunnits. Och det betyder också att det finns en grund för att defensiven, tillbakagången, inte bara om tio år, utan inom några dagar, vänder till en offensiv, en flodvåg. Inte med hjälp av ett KPD-beslut att revolutionen nu måste gå på offensiven, utan på grund av att historien – inte provokationer utan bara historien – som ett resultat av den ekonomiska och politiska utvecklingen och fakta får ut massorna i kamp.

Och fram tills dess ni förstår och accepterar detta kommer ni att slå pannan blodig under försöken att driva på historien, ända tills det tyska kommunistpartiet – vars uppgift det var att förbereda varenda timme med propaganda och organisering – är hopplöst komprometterat och reducerat till en anarkistisk klubb medan massorna är splittrade och förvirrade.

Detta är de erfarenheter vi har från den ryska rörelsen under dess år av tillbakagång. Men de tyska massorna kan förstås inte lära allt från de lärdomar som ryssarna kan ge oss med sin historia – och inte heller med deras mer eller mindre eggande ord. Det Trotskij skrev är fortfarande sant:

Om ett land skulle behärska marxismen, så var det tvunget och är fortfarande tvunget att återerövra marxismen för sig själv. Den socialistiska rörelsens internationella karaktär visar sig inte bara i det faktum att varje land drar lärdomar från det mer utvecklade landets erfarenheter, utan också av det faktum att det upprepar dess misstag.

Vi har för vår del rikligen upprepat ryssarnas misstag, som de då själv erkände som misstag och också fick bukt med. Det finns givetvis kamrater som anser att dosen dumheter fortfarande inte är stor nog, att det behövs nya och starkare doser. Ni kommer idag att besluta att göra det som lagen och lagstiftaren ger order om, och besluta om min uteslutning. Jag kommer inte att sjunka i glömska utan vi får se, och det snart, vem som har rätt och via vilken väg ni än en gång kommer att återvända till de teorier och metoder som tidigare var Spartakusförbundets, det tyska kommu-

nistpartiets och Kommunistiska internationalens. Huruvida ni (*Zentrale*) fortfarande kommer att finans med i leden vid den tidpunkten är en annan fråga. Ty om massorna aldrig gör misstag utan att dra nytta av det, så gör ledare aldrig misstag utan att bestraffas för det.

Slutord

Kamrater! Trots de vidlyftiga angreppen som riktats mot mig ska jag bli kortfattad.

Den första fråga som ställdes till mig är vad jag skulle ha gjort om det var upp till mig att bestämma? Jag har faktiskt argumenterat att möjligheten fanns att Hörsings start av aktionen hade ett visst samband med olika tidigare händelser. Om det är så, då är frågan givetvis omöjlig att besvara, eftersom jag inte i något fall har tagit politiskt ansvar för dessa föregående händelser.

Men om vi antar att Hörsings ingripande var en provokation helt utan orsak, då måste jag medge att jag lutar åt att undvika kontakt när fienden gör en provokation. Jag brukar säga till mig själv: fienden provocerar när det passar *honom*, och om det passar fienden, då talar allting *i de flesta fall* – inte någon hård och fast regel – för att tillfället inte passa oss. För mig måste det därför finnas möjlighet att kliva åt sidan så att slaget som riktas mot mig i ett ogynnsamt läge blir ett slag i luften, eller når sitt mål i en situation där omständigheterna är mer gynnsamma för mig.

Jag är personligen av uppfattningen att om Hörsings polisaktion verkligen var en provokation, då borde *Zentrale* i det läge som den själv beskriver, åtta dagar innan påsk, inte ha accepterat provokationen. Och om vi dessutom antar att *Zentrale* trots allt, vare sig vi ville det eller inte, var tvungen att acceptera provokationen – jag bestrider fullständigt att det var och är fallet, i direkt motsättning till ”offensiven” – men om vi antar att det var fallet, vad skulle *Zentrale* ha gjort? Kamrat Radek har faktiskt redan givit oss en del förklaringar i sin lägliga pamflett:

med tanke på partiets tidigare arbete var [Hörsings] anfall nödvändigt. Om inte taktiken med det ”Öppna brevet” var ett simpelt knep, så krävde den att vi redan innan vi gick till handling klagade för massorna att det inte var vårt fel om vi var tvungna att ta till en speciell aktion på egen hand. Situationens behov krävde alltså att vi än en gång vände oss till fackföreningarna och de socialdemokratiska partierna och frågade dem: ”Vill ni försvara gruvarbetarna i centrala Tyskland tillsammans med oss eller inte?” I och med att regeringens aktion i centrala Tyskland inleddes av den preussiska inrikesministern, socialdemokraten Severing, i och med att den på bourgeoisins order fullföljdes av socialdemokraten Hörsing, så var vår uppgift först och främst att kräva att socialdemokraterna öppet erkände detta slag mot arbetarna, och för det andra kräva att de oberoende skulle tala klarspråk om de tänkte bilda en gemensam front med Orgesch och Severing, eller med gruvarbetarna i centrala Tyskland.

Allt detta försumrades, vilket en stor del av min kritik redan handlar om. Men det kamrat Radek inte har insett, eller inte vill erkänna, är – och jag upprepar detta – att det helt enkelt inte är sant att partiet var tvunget att gå till handling just då, tvunget att hetsa fram stora nära förestående aktioner. *Zentrale* planerade förstås inte aktionen i sin helhet, kommunistpartiets aktion planerades heller inte till påskveckan. Men jag vidhåller fortfarande att Hörsings aktion bara var ett motdrag inom ramen för en större aktion, och ansvaret för det ligger hos de som på ett obetänksamt sätt utlöste detta motdrag. Det är inte bra att marknadsföra offensiven och sedan tala om ett skamligt angrepp, inte bra att leka med provokationer och vägra erkänna konsekvenserna.

[Här följde mer detaljerad information om denna punkt.]

Och nu går vi vidare. Jag har förebråtts för att ha en förkärlek för KAPD, och i samma andetag att hela mitt temperament alltid har fått mig att kämpa mot vänstern. Jag vet inte hur dessa två ankla-

gelsor går ihop, men det finns något rätt i dem. Det stämmer att jag ansåg att KAPD, det vill säga de anarkistiska tendenserna, har gjort oss stor skada under revolutionen, och jag har kämpat mot dem – men en sak erkänner jag: om jag någon gång skulle föra en KAPD-liknande politik, då skulle jag tio gånger hellre föredra KAPD med sin busiga politik, eftersom den är tio gånger ärligare och mer äkta än en KAPD-politik uppklädd i långkavaj och hornbågade glasögon.

Nu säger alla att vi ska lära av våra misstag. Men jag måste säga att jag är mest ivrig att få höra vilka misstag Marsaktionen nu anses ha handlat om. Det kanske är så att denna ganska delikata fråga kommer att behandlas i en mer utvald krets än den som jag släpps in i, men kamrat Schmidt har redan upprepat att lärdomarna är att vi måste lära oss ha strikt disciplin och ett starkare ledarskap. Med andra ord var de misstag som ledde fram till misslyckandet med Marsaktionen rent organisatoriska: en striktare disciplin, ett starkare ledarskap så kommer allt att fungera bra nästa gång.

För kamrat Schmidts vidare kunskap kan jag läsa upp något för honom som stod i *Kommunistische Arbeiterzeitung*. Det publicerades i nr 191.

På detta sätt har själva praktiken visat att den praktik som har bedrivits på grundval av tesen om ett massparti var felaktig. Samtidigt har den överdrivna, helt utländska teori om möjligheten av parti-disciplin, med vilken man trodde att ledarna kunde beordra runt massorna som viljelösa verktyg, åt ett håll idag och ett annat imorgon, också visat sig vara felaktig.

Kanske den Kommunistiska internationalen nu gradvis förstår vad KAPD menade när det alltid talade om ett parti som var starkt och absolut sammansvetsat i en enhet, om än en liten sådan. Inte så att partiet skulle vara så litet som möjligt, men det skulle aldrig försöka bli ett massparti på bekostnad av klarhet och enhet.

[**Inpass:** ”Är det din psykologi då?”]

Ja, kamrat Schmidt, det är psykologin hos folk som är klara över att man antingen bygger ett politiskt parti enligt principen om individuellt urval, då man får ett *litet* – och jag upprepar detta hundra gånger – hängivet parti som är berett till uppoffringar, men inte ett riktigt *parti*, snarare en sekt. Det kan och kommer alltid att uppvisa militär disciplin, blind lydnad, i sina små led. Men om man vill ha *massor* i partiet då kan man aldrig få dem i rörelse på kommando från ett militärt ledarskap, på påbud från en *Zentrale*, och på grund av att ett bönemöte med ledare har bestämt det. Man kan bara få dem i rörelse enligt politiska principer, eftersom partiet är ett politiskt och inte ett militärt organ. Och om man inte kan dra någon bättre lärdom från Marsaktionen än ett behov att förbättra och stärka ”disciplinen”, då visar det att man faktiskt inte har lärt sig *någon-ting* av Marsaktionen.

Kamrat Schmidt har med utomordentligt skarpsinne hävdade att min situation i partiet var ohållbar redan från dess grundande. Det var faktiskt inte min avsikt att gå med i *Zentrale* på den tiden. Jag kanske får medge att jag gjorde ett misstag när jag gick med i *Zentrale* efter att så länge som möjligt ha kämpat för att undvika det, och sedan gav efter för trycket från andra kamrater, inklusive kamrat Schmidt. När Brandler vid den tidpunkten ställde sig upp och krävde att jag skulle uteslutas om jag inte gick med på att röstas in i *Zentrale* kanske jag skulle ha lämnat lokalerna och sagt att det inför den sortens hot inte fanns något för mig att göra här.

Men vad var den ”ohållbara situationen”? Det är solklart, man behöver inte vara ett politiskt geni för att se det så klart som jag gör, inte bara idag utan redan på den tiden. Som ni redan vet befann jag mig redan i viss opposition mot Exekutiven i Moskva, och precis som jag var av en annan

mening än den om många saker, så gällde det även de 21 villkoren.

Hur kom det sig? Ty om, som jag sa, dessa massor avskiljs från USPD på grundval av ett rent organisatoriskt förfarande, då kommer detta avskiljande att vara ett organisatoriskt upptåg och inte en politisk skolningsprocess. Och det gav mig en viss tillfredsställelse, om än inte verklig glädje, när Zinovjev själv i sitt tal i Halle var den förste att med sorg tillkännage att debatten till så stor del var organisatorisk istället för politisk.

USPD:s stora massor kom oskolade till oss. Jag ville ställa upp hårdare villkor än de 21, men *politiska* och inte *organisatoriska* villkor, och eftersom dessa massor från USPD inte hade några klara politiska idéer under debatten så kom de till oss med falska förhoppningar, med tanken att nu var vi med Moskva, Moskva kommer att göra allt, nu har vi ett stort centraliserat ledarskap över oss, nu måste revolutionen i Tyskland gå framåt.

Detta var helt klart KAPD-stämningar, och kamrat Schmidt kommer inte att vilja bestrida det faktum att jag redan på den tiden i diskussioner med honom insåg det, och han och jag var överens om farorna med det. Min ståndpunkt mot dessa strömningar var tydlig, jag utformade också min uppfattning utifrån våra långa erfarenheter. Jag är fast förvissad om att vi skulle ha kunnat övervinna KAPD-strömningen i partiet om vi alla som hade dessa erfarenheter hade stått enade, beslutsamma och bestämda, i synnerhet om det gamla Spartakusförbundet hade stått intellektuellt samlat.

Men redan vid den tiden hade det gamla Spartakusförbundet splittrats – och det är inte någon förebråelse mot någon. Det hade inletts en tävling om största möjliga ”revolutionism”, så jag erkänner att det inte bara var stämningarna i partiet som fick mig att vilja dra mig tillbaka från posten som ordförande, det var också en klar önskan att inte delta i denna tävling. I Moskva fick jag varenda dag höra om KPD:s passivitet. Vad är då mer förstäligt än en ärlig önskan att släppa in ”mer aktiva” personer i ledningen. Men aktivisterna lekte redan på den tiden – nej jag ska inte använda några hårda ord – de lekte den märkvärdiga lek som de leker än idag.

Kamrat Schmidt säger idag att ”det var ödesdigert för partiet” när vi avgick i februari och vänstern tog över rodret. Ja, antingen har folk en definitiv tanke om vad de vill när de kallar sig ”vänster” och då ska de också visa vad de vill, eller annars ska de hålla tyst. Men hur kan du, kamrat Schmidt, och hur kan någon annan kamrat säga att vi hade fel om vi lät ”vänstern” ta över rodret. Det finns ingen politisk strömning som har privilegiet att kunna nöja sig med tal i opposition. Kulmen för all opposition är ledarskap. Den opposition som förebrår sin motståndare för att den lät den ta ledningen är just en fin opposition. Det är faktiskt precis som jag har sagt tidigare: ni ville att jag skulle vara det odjur som ”vänstern” skulle lära sig rida på.

Sedan, kamrater, fortsätter kamrat Schmidt med att säga att jag var internationalens representant i Italien. För det första är det inte sant. EKKI och kamrat Zinovjev vägrade sända mig som representant till Italien, vilket jag inte var olycklig över, varken då eller nu. Men skälet att det blev sådant väsen om den italienska frågan är att vi inte ville bränna broarna till Serratis grupp.

Och vad hände efter allt detta ståhej? De bjöds in till kongressen i Moskva! Och hur behandlades de i Moskva? I Moskva hölls diskussioner med de italienska arbetarna, och försök gjordes att vinna dem till internationalen och få dem att bryta med reformisterna. Och om ni läser mina olika artiklar och tal kommer ni i vartenda fall se *exakt samma tanke*. För att göra det behövdes inte allt det väsen som har framkallats om oss, det hade varit enklare att lyssna på oss. Här är det återigen bara samma taktik från Moskva: om någon har gjort ett misstag så angrip tre gånger hårdare den

person som kritiserar misstaget samtidigt som man tillgodoser dem i sakfrågan. Det är en taktik som används för att vidmakthålla sin egen ofelbarhet, och det går kanske till och med fortfarande att hitta en del personer som den fungerar på.

För att fortsätta. Kamrat Schmidt tillkännager att de spottar på vår paroll om enhet i Moskva! Det har verkligen varit en hel del spottande idag. Redan under Marsaktionen var spottande en favorit-syssla. Varannan dag ”spottade” vi de oberoende och majoritets-socialister som vi behövde för aktionen ”i ögonen”.

Ja, kamrater, det kan vara så att kamraterna i Moskva spottar på vår paroll om enhet. Kamrat Schmidt måste känna till det. Men i flera veckor var den det tyska kommunistpartiets paroll. Vi höjde den redan med det ”Öppna brevet” och koncentrerade oss ännu mer på den när den internationella situationen skärptes. Vi är förvisso syndiga människor och hade kanske gått vilse ordentligt på denna punkt, vilket väl aldrig händer för mer dugliga huvuden. Men det var inte EKKI:s uppgift att spotta på oss, Kommunistiska internationalens uppgift var istället att själv ta initiativet, att förmedla sin lilla byrås mer upplysta anda till oss så att vi kunde inse våra synder, och EKKI skulle ha gjort sina egna uppfattningar kända i Västeuropa. Man vinner inget på att spotta på våra paroller i Moskva, det är bättre att ge en lugn och saklig kritik och förklara vad vi kunde göra bättre.

Jag ska bara lägga till en sista punkt.

Varför publicerade jag min pamflett? Jag måste påminna kamrat Schmidt om en sak. Det ryska kommunistpartiets tionde kongress inleddes, om jag inte misstar mig, den 6 mars i år och den 15 mars kunde vi ta del av rapporten om Västeuropa och hur Zinovjev där deklarerade: ”Vi har inlett kampen mot Levi”.

Om de ryska kamraterna förkunnar kamp så är jag inte så naiv att jag inte förstår vad det innebär. Och jag var också mycket väl medveten om att det inte kan ha varit en felsägning från EKKI-representantens sida, då han när aktionen avbröts i Tyskland tillkännagav att om den ledde till en ”utrensning” av det tyska partiets ”höger”, så var aktionen berättigad. Och även *Zentrale* bekräftade det genom att besluta om ”organisatoriska åtgärder” när aktionen avbröts.

Så aktionen avbröts ”med organisatoriska åtgärder”, och redan samma dag kallades kamrat Richard Müller och kamrat Wolf till högsta domstolen och avsattes från sina poster. Jag är inte så enfaldig att jag inte inser vad det betyder. Några dagar senare utslöts de, och efter att Müller och Wolf hade utslutits så utslöts kamrat Däumer på grund av sitt brev. Och sedan utslöts några till och efter inte så lång tid blev det min tur.

Ärade kamrater, detta är en lek som jag inte går med på. Så jag sa öppet och ärligt: om ni vill driva ut ”leviterna” så är jag tillräckligt mycket man att ställa mitt visitkort och mina politiska uppfattningar i ledningen för ”leviterna”. Vill ni starta en utrensning tänker jag inte gå med på att ni utsluter mig på grund av en paragraf som handlar om organisatoriska frågor. För vi vill veta varför vi skiljs åt, det är jag skyldig er och mig själv. Det är inte alls att hugga partiet i ryggen, utan en högsta plikt att *någon* säger sanningen när ett parti på detta vis hamnat *så fel*, och jag vill inte se det göra liknande misstag en gång till. Men skulle detta hända önskar jag bara att det ska finnas någon som agerar på samma vis.

Och det har sagts: ”Men inte offentligt.” Vad är det för inställning? Jag har redan förklarat varför jag inte tycker att det finns något annat sätt. I sin ofelbarhet vägrade centralkommittén lyssna på

mig. Jag blev inte inbjuden och kallades inte in, och i sin gudomlighet avvisade kamraterna en begäran att lyssna på mig. Men helt bortsett från det, är det fullständigt felaktigt att se det som att kommunister bara kan diskutera sina felsteg internt, långt från alla nyfikna blickar. Kommunister-
nas felsteg och misstag är lika mycket som deras goda sidor en del av proletariats politiska lär-
domar. De kan och får inte undanhålla massorna vare sig det ena eller det andra. Om de har gjort
misstag har det inte skett mot partiet, även om det blir lidande på grund av det. Om öppenhet är
enda sättet för proletariatet att dra lärdomar av händelserna måste det få vara det, för partiet är till
för proletariatet och inte tvärtom.

Och ännu en gång, jämförelsen med Rosa Luxemburg. Hon skrev förvisso inte någon pamflett
mot kuppmentaliteten. Hon hade inte längre möjlighet att göra det. Men när det gamla social-
demokratiska partiet drabbades av ett liknande katastrofalt sammanbrott, så skrev Rosa
Luxemburg verkligen en pamflett som inte var snällare än min –

[Flera inpass.]

– och jämförelsen *gäller in i minsta detalj*. Det gamla socialdemokratiska partiet drabbades av
precis samma katastrofala förfall till opportunism 1914 som det nuvarande kommunistpartiet har
förfallit till anarkism idag.

Ett sista ord. Kamrat Pieck har redan sagt att partiets bankrutt är något som han helt enkelt inte
kan tänka sig. Jag gläds över hans optimism. Här ska jag bara läsa detta stycke: ”Den ryska
socialdemokratin utför samma arbete i sammansvärjningar som i duman: den upplyser arbetarna
och enar dem. Den kan göra det bra eller dåligt, men en sak är klar: längs denna väg kan misstag
förvisso göras, men det finns ingen bankrutt längs denna väg.” Och kamrat Trotskij förklarar
sedan, att om kommunismens väg överges, om partiet tas över av anarkism, så blir slutet med
nödvändighet bankrutt.

Jag ska inte gå in på de många profetior som den sista timmen har fyllts av, vi får se vid slutet av
den väg som ni har slagit in på, och invänta resultatet.

Lästips:

”Den tyska revolutionen – Märzaktion”, av Pierre Broué. Utdrag ur *The German Revolution (1917-1923)*.

”Tyskland 1921: Marsaktionen”, av Pierre Broué. Artikel från 1964.

”Det politiska läget i Tyskland”, av Paul Levi (från 1921).

”Vår väg – Mot kuppmentaliteten”, av Paul Levi.